నాచేతిలో పెట్టాడు.

"అయితే, రెండు నిమ్మకాయలు, అణా అయిస్ కలిసి అణాకానీతో పోయేదానికి అయిదు అణాలన్నర ఖర్చు చేసు కొచ్చాడు నీకొడుకూ" అన్నాను మా ఆవిడతో.

ఆవిడ చిన్నబుచ్చుకొని "పోనీలెండి, చిన్న వెధవ! య్యాభై నిమ్మకాయలు తెచ్చాడూ. ఊరగాయ వేద్దామని అను కొంటునే ఉన్నాను. పిల్లలకు చద్ది అన్నాలలోకి అయినా ఉంటుంది" అని సరిపుచ్చుకొంది.

"ముందు రెండు కాయలు పిండూ" అన్నాను నేను.

"నాయనా! కాయలు ఎక్కడ పెట్టావురా నాయనా" అన్నది వాళ్ళమ్మ.

"అరె రే రే రే రే" — అని అంటూ, పండ్లు బిగించి ... మొఖం వేసి వాకిట్లోకి - వీధి గుమ్మంలోకి ఒక్కగంతులో పరుగెత్తి "ఎటుపోయిందే జట్కా" అని పసిదాన్ని అడు... తున్నాడు.

మేరీ ఔరత్

"రైలుటైము అయింది. తొందరగా వెళ్ళాలె. ఆరెండు ధోవ తులు చాలవు. ఇంకా రెండు వెయ్యి. లాల్చీలు ఎన్ని వేశావూ? మూడా? ఏమిటి నీఉద్దేశం? రోజుకు రోజుకు ఒకటైనా కావాలా? వెయ్యి ఇంకా రెండు."

"ఎందుకండీ ఇవన్నీ? ఎక్కడైనా పారేస్తారు."

"ఎక్కడైనా పారేసినస్తానూ? అంటే... నేను శుద్ధ తెలివి తక్కువవాడ్ని అన్నమాట! ఊరెళ్లినప్పుడల్లా పారేసుకొస్తున్నానా?"

"ఎప్పుడూ పారేస్తున్నారని కాదండీ."

"మరేమిటి, ఎందుకు వద్దనటం?"

"రెండురోజుల ప్రయాణానికి ఇన్నిబట్టలు ఎందుకు, ఏదో క్లుప్తంగా తీసికెడితే చాలదా అని నేననటం."

"అంటున్నావులే. ఆ అనటంలోనే నేను తెలివితక్కువ వాడ్ని అయినట్లు తేలుతున్నది. ప్రతి ఆడదీకూడా తన మొగుడంత తెలివితక్కువవాడు ఈప్రపంచములో ఇంకొకడు లేడనుకొంటుంది!"

"నేనేమీ అనుకోవటం లేదండీస్వామీ. మీఇష్టం వచ్చి నన్ని తీసుకెళ్లండి. ఊరికే జాగ్రత్తకోసం చెప్పాను. దాని తరువాత మీఇష్టం."

అని వెళ్ళిపోయింది కాంతం. అల్లాగ వెళ్ళిపోవటం మటుకు నాకు చాలా విచిత్ర మనిపించింది; ఎందుకంటే – మాఆవిడ... అంత సులభంగా వదిలేసే మనిషి కాదు. పోట్లాట వచ్చిందంటే మరీ పెంకెపట్టు. సాధారణంగా లోకంలో భార్యలు భర్తలతో పోట్లాడుతూనేఉంటారు, అందులో మాఆవిడ సెకండుఫ్రంటు కూడా ఓపెన్ చేసింది. గదిలో పోట్లాట ప్రారంభిస్తుంది. ఎట్లాగో తప్పించుకొని బైటపడినా, నడవలో మళ్ళీ ఎటాక్ చేస్తుంది. అల్లాంటి మనిషి మరి ఇల్లాగ నన్ను వదిలేసి వెళ్ళి

పోవటం ఆశ్చర్యం కలుగజేసింది అంతే చెయ్యకా?

సరేనని, కావలసిన బట్టలూ అవీ తీసుకొని సూటు కేసులో పెట్టి బెడ్డింగు తయారు చేసికొన్నాను. అంతా సిద్ధం అయిన తరువాత కాంతాన్ని పిలిచి, "ఏదీ..." అన్నాను హాపాయి మోగించటం చూపిస్తూ.

ఆవిడ సూటుకేసువంక ఒకసారీ, బెడ్డింగు వైపు మరో సారీ, చూచి, ఆతరువాత నవ్వుతూ నాకేసి చూస్తూ నిల బడింది.

ఈచిరునవ్వులకు అర్థాలు నాకు తెలియకపోలేదు. ఊరు కొన్నాను.

"ఎందుకండీ సూటుకేసూ, బెడ్డింగూ కూడానూ? సూటు కేసులో ఉన్న ఆనాలుగు బట్టలూనూ బెడ్డింగులో వేసు కొంటే మీకు తేలికకదూ" అన్నది.

నిజమే ఆమాట. తెలివితక్కువగా రెండుశాల్తీలు తయారు చేశాను. పేటిని రైళ్లల్లో ఎక్కించటానికీ, దింపటానికీ కూలి ఇవ్వాలె. బోలెడు శ్రమానూ కాని నాకు ఆమాత్రం తోచింది కాదు.

"వచ్చావూ? ఏదో ఒక వంక పెడటానికీ! సరే. రాణీ సాహేబావారి ఆజ్ఞ ఏమిటో సెలవియ్యండి" అన్నాను.

"సరే సరే లెండి. నేనేమీ రాణీనీకాదూ, సాహేబునూ కాదు. మీరు ఎంతలోకి సాయీబు అవుతారు!" అన్నది.

ఆవిడ అక్కడ నిలబడి చూస్తుండంగానే, సూటు కేసులోని

బట్టలు తీసి బెడ్డింగులో పడేసి ప్రయాణానికి సిద్ధమైనాను. "నాన్నా, ఒకజట్కా పిలూ" అని కేకేశాను మాఅబ్బాయి కోసం.

మరి రెండు నిమిషాల్లో జట్కా ఇంటిముందు నిలబడింది. నేను ఎక్కి కూర్చున్నాను. కాంతం వాకిట్లోకి వచ్చి, "జాగ్రత్తగా రండి. శాలువకూడా తీసుకెడుతున్నారు." అన్నది ఆమర్దాగా చూస్తూ. ఆశాలువ పారేస్తాననే ఆమె అనుకోటం. పారేయటం కొంచెం హెచ్చుతగ్గుగా నిశ్చయమనే ఊహించి "జాగ్రత్త, జాగ్రత్త" అంటూనే ఉంది. నేను బండివాడితో "పోనియ్యవోయ్" అన్నాను. బండి సాగిపోతున్నాకూడా ఆఖడ, "ఏమండోయ్" జాగ్రత్తసుమండీ, బెడ్డింగు ఎక్కడైనా విడిచివచ్చేరు. తువాలాలూ అవీ ఉన్నాయి." అంటూ చెప్పింది.

బండి దుకాణాలు దాటి మలుపు తిరిగింది. ఇంతలో మారాధాయ పరుగెత్తుకుంటూ వస్తున్నాడు. వాడు రొప్పుకుంటూ వచ్చి "అమ్మ ఒకసారి రమ్మంటున్నది" అని చెప్పాడు. నేను విసుక్కుంటూనే దిగి వెళ్లాను. ఆమె లోపలికి తీసికెళ్లి "డబ్బు తీసుకోకుండా వెడుతున్నారేం" అన్నది. పర్సు జేబులో వేసుకొన్నాను గాని ఆవిడనడిగి డబ్బు తీసుకోటం మరిచిపోయినాను.

"నయమే, ఏదీ ఇయ్యి!" అన్నాను.

"ఎంత ఇయ్యమంటారూ!"

"పాతిక, ఊఁ, చప్పున ఇచ్చెయ్యి"

"పాతి కెందుకండీ—రాజమండ్రి వెళ్ళి రావటానికి?"

"అక్కడినుంచి యకాయకీని బెజవాడ—మీదుగా నరసారావుపేట వెడతాను. అమ్మాయిని చూడటానికి."

"ఒక మాట వినండి. మీరు చాలా రోజులు ప్రయాణం చేయలేరు. రాజమండ్రినుంచి ఇల్లా వచ్చి కొంత రోజు లుండి, ఆతరవాత అమ్మాయిదగ్గరకు వెళ్ళండి. ఈలోపున దాని కోసర కొని ఉంచుతాను. నామాట విని ఈపది తీసుకెళ్ళండి. మిగతా పదిహేనూ నాదగ్గ రుంచండి" అని బ్రతిమిలాడింది.

నేను ఆవిడచేతిలో ఉన్న కాగితాలన్నీ లటిక్కున లాక్కుని పర్సులో పెట్టుకొని—"నీవు ఊరుకో. నాకేం ఫరవా లేదు. మళ్లీ ఇటు రాను. ప్రోగ్రాము ఒకమాటు స్థిరపడిం తరువాత మార్చటానికి వీల్లేదు" అని అధికారిలాగ అన్నాను. ఆవిడ చిన్నబుచ్చుకొని "సరే, మీఇష్టం" అని నన్ను వీధిలోకిపంపి ఇంకోసారి "జాగ్రత్త" అని చెప్పి దీనంగా చూసింది. నేను నవ్వుతూ బండి ఎక్కి 'ఊఁ' అన్నాను. "మళ్ళీ ఎప్పు డొస్తారూ?" అని ఆవిడ అడిగింది బండి సాగింతరువాత. "రేపు రాజమండ్రిలో ఉంటా ననుకో, అక్కడనుంచి నరసారావుపేట వెళ్ళి రెండురోజు లుండి నాలుగోనాటికి తిరిగి వస్తాను" అన్నాను. "అమ్మాయి చేతులో ఆపదిరూపాయిలూ పెట్టండి. ఇంకో విధంగా ఖర్చుచేయక" అని కేక వేసింది. నేను తల ఊపి ఊరుకొన్నాను.

ఆవెళ్ళటం వెళ్ళటం నేను రాజమండ్రి పోయినాను. అక్కడికి ఎందుకు వెళ్ళాలిసివచ్చిందీ అంటే — కాంతం స్నేహితురాలు ఒకత్తె అక్కడ శానిటోరియంలో ఉంది. ఆమెను చూడాలని కాంతం తహతహలాడింది. ఆమె వెడితే నేనూ వెళ్ళాలి. ఇద్దరంవెడితే డబ్బు ఎక్కువఖర్చు అవుతుందని నేను ఒకణ్ణే చూసివస్తానని మాఆవిడకు చెప్పాను. ఆవిడ సరేనని ఒప్పుకున్నది. అదీ నాప్రయాణానికి కారణం. డబ్బు ఖర్చు తగ్గించే ఏవిషయమైనా కాంతానికి ఇష్టం. నేనుకూడ ప్రతి విషయంలోనూ ఇప్పుడు జాగ్రత్తగా ఉంటున్నాను.

రాజమండ్రిలో దిగి దగ్గరలో ఉన్న కాఫీహోటలులో ఒక్క ఇడ్లీను, అరకప్పు కాఫీమాత్రమే పుచ్చుకున్నాను. "డబ్బు జాగ్రత్తగా వాడండి" అని కాంతం నొక్కి నొక్కి చెప్పినమాటలు నేను మరచిపోయి ఎక్కువ సొమ్ము పాడు చేయటం తప్పు అని తోచింది. ప్రయాణం పొడుగునా నేను ఒక్క దమ్మిడీఅయినా అనవసరంగా ఖర్చు చేయదలుచుకో లేదు.

అటుతరువాత మాఆవిడ స్నేహితురాలిని చూడటానికి శానిటోరియముకు బయలుదేరాను. శానిటోరియం వీరభద్రాపురానికి కొన్నిమైళ్ళ దూరంలో ఉందని తెలిసింది. నడిచి వెళ్ళటం కష్టం అని తోచింది. అదీకాక ఎండ తీక్షణంగా ఉండేలాగ కనపడింది. అది మాఘమాసం, పగలు మండు టెండ. రాత్రిళ్ళు చలీనూ, బండొకటి మాట్లాడుకొని వెడదా

మనుకొన్నానుగాని, రానూపోనూ రూపాయిన్నరకు తక్కువైతే బండి కట్టుకన్నారు. రూపాయిన్నర కర్చుచేయటానికి ఏమాత్రం మనస్సొప్పలేదు. ఒక్కనిమిషం తటపటాయించి గిరుక్కునతిరిగి వీరభద్రాపురందాకా పట్టాను. వీధులలో దుమ్ము ఎత్తిపోస్తున్నది. పోను పోను ఆదుమ్ము మరీ ఎక్కువైంది. నడిచీ నడిచీ సుమారు పదకొండుగంటలకు శానిటోరియం చేరాను.

ఒక మిట్టపై నున్న ఆరోగ్యశాలలో అన్ని ఏర్పాట్లూ ఎంతో బాగా ఉన్నాయి. క్షయదగ్గు మహాభయంకరమైన వ్యాధి అనీ, ఆరోగులు పీనుగులలాగ ఉంటారనీ అనుకున్నాను. కాని అక్కడున్న రోగులలో చాలామంది మంచి మనుష్యుల లాగే కనపడ్డారు. శేషమ్మగారూ, ప్రయాగమ్మగారూకూడా ఆరోగ్యంగానే కనిపించారు. కాని ప్రయాగమ్మగారు అత్త పూర్వపురాత్రే నెత్తురు కక్కుకొన్నదట. క్షయదగ్గు మహా తమాషా అయిన జబ్బు. ఆరోగ్యంగా ఉన్నట్లే ఉండి పుటిక్కిన తాడు తెంచుతుంది. వాళ్ళతో కబుర్లు చెబుతూ ఒంటిగంటదాకా గడిపాను. అక్కడనుంచి వాళ్ళకు విశ్రాంతి సమయము. ఎవ్వరూ అక్కడ ఉంటానికి వీలులేదు. అంచేత నేను వాళ్ళతో చెప్పేసి ఊళ్ళోకి వచ్చేసరికి మూడుగంటలైంది. హోటల్లో ఒక రకం భోజనం ఆరు అణాలనీ, మరోరకం పావలా అనీ చెప్పారు. ఇందులో రెండోరకం భోజనంతోనే తృప్తిపొందాను. బెజవాడ వైపు వెళ్ళే రైలు ఒకటి నాలుగు

గంటలకే ఉందని తెలిసింది. వెంటనే స్టేషనుకు వెళ్ళి టికెట్టు కొని, రైలులో చేయవలసిన ప్రయాణం అంతా చేసి పడవలసిన అవస్థలన్నీ పడి ఆరోజు రాత్రికే ఇంటికి వెళ్ళవలసినవాణ్ణి మర్నాడు పది గంటలకు కొంపజేరాను.

౨

బండి ఇంటిముందు ఆగటంతోటే చిన్నపిల్లలు ఇద్దరూ వచ్చి బండిదగ్గర నుంచున్నారు. పెద్దపిల్లలు ముగ్గురూ వీధి వాకిట్లో నుంచుని "అమ్మా నాన్నొచ్చాశేవ్" అని కేక వేశారు. నేను బండి దిగి ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టగానే వంటఇంట్లోనుంచి మాఆవిడరావటం కనపడ్డది. "అప్పుడే వచ్చారేం! అమ్మాయి అత్తవారింటికి వెళ్ళలేదా?" అని రెండు ప్రశ్నలు నామీద విసిరి, నేను ఏమీ చెప్పకముందే బండివాడితో "బెడ్డింగు బండిలో ఉంది కాబోలు, తీసుకొని రావేమి అబ్బాయ్" అన్నది. "అయ్యగారు బెడ్డింగూ ఏమీ తేలేదండి" అంటూ వాడు బండికిరాయి పుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. కాంతం తెల్లపోయి నావంక జూచి 'బెడ్డింగు ఏమిచేశారు?" అని అడిగింది. ఊరికే మాటవరస అల్లా అడిగిందేగాని, నేను ఆబెడ్డింగు ఎక్కడో పారేసివచ్చానని ఆవిడిగారు ముందుగానే నిశ్చయించుకొంది. నేనన్నానూ "ఊరికే హడలిపోబోకు. బెడ్డింగు వెనకనుంచి వస్తూంది" అని. "ఎక్కడైనా వదలివేసి వచ్చారా" అని మళ్ళీ అడిగింది కొంచెం ఆశతో

నేను నవ్వి 'అవును' అని వంటింటివేపు నడిచాను. ఆవిడ సంగతి గ్రహించి "స్నానం చెయ్యండి" అంది. నేను వెంటనే స్నానం కానిచ్చి పిల్లలతో కలిసి భోజనం చేస్తున్నప్పుడు కాంతం మళ్ళీ, "ఏమండీ, అమ్మాయిదగ్గరకు వెళ్ళలేదేం" అన్నది. "ఏదో ప్రయాణం చేయలేకపోయినాను. రాజమండ్రి నుంచి ఇల్లా యకాయకీని వచ్చేశాను. రెండురోజులుండి కాస్త బడలిక తీర్చుకొని వెడతాను" అన్నాను. "ఆబెడ్డింగు బెజవాడలో పారేసి వచ్చారు కామోలు" అంది. నేను నవ్వి ఊరుకున్నాను. "శాలువా అవీ జాగ్రత్తగా ఉన్నవికదా" అని మళ్ళీ అడిగింది - నాకు కోపం వస్తుందేమోనని కొద్దిగా భయపడుతూనే. "ఎందుకే పాడలిపోతావు కాంతం.? నే నేదన్నా తీసికెడితే మళ్ళీ ఇంటికొస్తుందని నీకు నమ్మకం లేదన్నమాట!" అన్నాను. ఆవిడ ఆమాటమీద కాస్త నొచ్చుకుని " ఆ, అదిగాదండీ, ఊరికే అడిగాను. మరేంలేదు. సరేకానీండి, మీరు రాజమండ్రిలో ఎప్పుడు బయలుదేరారూ?" అని విషయంమార్చింది. "చెప్పవలసిన సంగతులు చాలా ఉన్నయి. భోజనం అయినతరువాత చెప్తాతా" నంటూ పెరుగూఅన్నమూ తినేసి నేను ముందుగా వెళ్ళి పడకకుర్చీలో కూలబడ్డాను. ఒక్క గంటసేపు కునుకుపట్టింది. అప్పటికి కాంతం వచ్చి తమలపాకులూ వక్కలూ నాముందుపెట్టి "ఆ, ఏమిటండీ సంగతులు" అంటూ చాపమీద కూర్చున్నది. నాదగ్గరనుంచి వెంటనే జవాబు రాకపోవడం కనిపెట్టి

ప్రయాణం సంగతులు ఏమిటండీ? ఎప్పుడు బయలుదేరారు రాజమంద్రీలో" అని మళ్ళీ అడిగింది.

"నిన్న నాలుగుగంటలకు గోదావరి స్టేషనులో రైలు ఎక్కాను."

"అయితే రాత్రి బెజవాడలో ఆగారన్నమాట. రంగయ్య అన్నయ్యాఇంట్లో ఉన్నారా? మీ తమ్ముడింటి కెళ్ళారా!"

"రంగయ్యాఇంటికీ కాదు...మా తమ్ముడింటికీ కాదు."

కాంతం తెల్లపోయి "అయితే హోటల్లో ఆగారన్న మాట. పక్కచుట్టకూడా ఆహోటల్లోనే పారేసివచ్చారా?" అని భయాన్ని కనపరిచింది.

"వీలు చిక్కితేసరి, నేను పారేసేననే అంటావు!"

"మరి "హోటల్లో - పదిమంది వచ్చిపోయేచోట - నిక్షేప మంటి బెడ్డింగు - కాలువకూడా ఉండేలందులో - వదిలేసి వస్తారటండి?"

"పోట్లాటకు తయారై కూర్చోకు. అసలు నేను హోటల్లో వదిలేసివచ్చానని ఎవరు చెప్పారూ."

"ఆఁ, అయితే ఎక్కడ తగలేశారూ!" అన్నది ఆవిడ భయమూ, విచారమూ సూచిస్తున్న గొంతుకతో.

"నీవు...ఎగిరిపడక..."

"నేను అనుకొంటూనే వున్నాను."

"ఊరుకో...ఊరుకో...ఎక్కడికీ పోలేదు బెడ్డింగు. రెండు రోజులలో వస్తుంది. కొన్ని కారణాలచేత ఒక స్నేహితునివద్ద

వదలవలసి వచ్చింది." అని శాంతంగా జవాబు చెప్పాను.

"ఏమిటా కారణాలు ?"

"అదీ అడగవలసిన ప్రశ్న. అట్లాఅడుగూ చెపుతాను" అని ప్రారంభించాను. "ఇక్కడనుంచి వెళ్ళానా రాజమండ్రి ? మీ శేషమ్మను చూశాను."

"కులాసాగా ఉందా ?"

"ఆ – సుఖంగా ఉంది. నీవు ఆదుర్దాపడాల్సింది ఏమీ లేదు. చూచి ఆరోజు – అంటే నిన్న నాయంత్రమే బయలు దేరాను."

"పనసపొట్టు కొనమంటిని గదండీ."

"కొనటానికి వీలులేకపోయింది."

"ఆ, నా బొంద, వీలులేకపోవటం ఏమిటి ? పిల్లలకు ఎంతో ఇష్టం. ఇక్కడ దొరుకుతుందా ఏమన్నానా ! చెప్పినమాట వినరాయె !"

"నీ మాట వినాల్సి రావటంచేతనే అది కొనలేదు."

"అదేమిటండీ ?–"

"చెపుతా ఏమిటో – చెప్పనిస్తేగా ?"

"ఊం............"

"నేను ఆసుపత్రి కెళ్ళొచ్చేసరికి మూడుగంటలైంది. కొనా లంటే పనసపొట్టు ఊళ్ళోకి పోవాలి. అల్లాగ వెడితే ఆపూట రైలు అందేదికాదు. ఆరాత్రి అక్కడుంటే పూటకూళ్ళింటికి పోవాలా, పడుకొనేందుకు గదికి అద్దె అర్ధరూపాయి – మువ్వా

వలా దండుగ. అందుకని వెంటనే ఉన్న బండిలో రావటం గలిగింది."

"సరే. అల్లాగయినా రాత్రికి రావలసింది. ఈపూట వచ్చారేం? — బెజవాడలో హోటల్లో తగలేశారు! ఎక్కడైతేనేం?"

"లేదు. బెజవాడ వెళ్ళనేలేదు"

"అయితే - ఎక్కడున్నట్లూ?" అన్నది ఆశ్చర్యముతో.

"ఆ సంగతే చెపుతాను. నీవు కొంచెం ఓపిగ్గా వినాలె."

"ఒక కథలాగ అన్నమాట."

"ఊఁ. అల్లాగే అనుకో" అన్నాను నేను.

"సరే కానివ్వండి." అన్నది ఆవిడ.

"రాజమండ్రి నుంచి బందరు రావటానికి రెండు మార్గాలున్నవి. బెజవాడ మీదుగా రావటం ఒకటీ, భీమవరం మీదుగా రావటం మరొకటీ."

"మీరు బెజవాడ మీదుగా రాలేదని చెపితిరిగా."

"బెజవాడ మీదుగా రాలేదన్నాను గాని భీమవరము మీదుగా వచ్చానని చెప్పానా?"

"ఊఁహూఁ...ఇప్పుడు చెప్పండి."

"అదే భీమవరంమీదుగా వచ్చాను. ఆ రావటంలో..."

"నిడదవోలుమీదుగా వచ్చారు. అంతేగదూ. మీరు ఊరికే గాలి పోగుజేసుకొని కథ అల్లుకొస్తారు. వినేవాళ్ళకు విసుగొస్తుంది. మీకేం? ఇంతకు ఆ బెడ్డింగు ఎవరింట్లో పడేసి

వచ్చారో చెపితే నే వెళ్ళి కాస్త సదుము వాలుస్తా. ”

“సరే, నీ వింత తొందరపడుతున్నావు కాబట్టి రాజమండ్రి నుంచి నిడదవోలుదాకా జరిగిన విశేషాలు చదివేస్తున్నాను. అయితే ఒక్కటి. డబ్బు కలిసివస్తుందని రాజమండ్రీనుంచి నిడదవోలుకు ఓ టిక్కెట్టు కొనుక్కొని అక్కడనుంచి భీను వరానికి మరోటి కొన్నాను. ఎందుకో తెలుసునా? ఇది సయం. విడిపిడిగా కొనటంవల్ల ఓ అరణాలు కలిసొస్తయి” అని ఆవిడవంక చూశాను నన్ను మెచ్చుకొంటుందని. ఆవిడ “ఊఁ, కానివ్వండి” అన్నది ఓమోస్తరు విసుగుతో, ఆవలించి చిటిక వేస్తూ. “మరి శ్రమ అయినా ఇల్లాగ విడివిడిగా...టిక్కెట్టు పుచ్చుకొని రావటం - సొమ్ము దమ్మిడీకూడా అనవసరంగా పాడుజేయకపోవటం - చూశావా మరి ! !”

అన్నాను. ఆవిడ కొంచెం నవ్వి “చాలా మంచిపని చేశారు” అని నొక్కి అన్నది. “అదే ఆకాస్త మాటకోసమే నేను పరితపిస్తున్నా” అని ఆమెబుగ్గను తర్జనితో తాకాను. ‘ఊఁ’ అని విసుక్కొంది. ముద్దుకు అలా అన్నా నన్నాను.

“ఇంకా ముద్దులూ ముక్కలూనూ !”

“ ఏం !”

“పెద్దవాళ్ళ మైపోవటంలే !”

“అల్లా అనకు. ఏముద్దు కాముద్దే ! పడుచుదనపు మిస మిసలు ఎంత ముద్దో, ముసలితనపు ముడతలూ అంతే ముద్దు. వృద్ధాప్యంమటుకు ముద్దయిన కాలంగదూ ”

" అయితే కావచ్చు. మీరు ఈగొడవలోకి దిగక ఆపరుప్పు చుట్ట ఎక్కడ పారేసి వచ్చారో చెప్పండి. "

"అదుగో పారేశారనే నీవనుకోటం-!"

"నా అనుకోటంతో మీా కెందుకండీ-ఏప్పూళ్ళో ఎవరింట్లో పడేసివచ్చారో చెప్పండి-నన్ను వేధించక. "

" ఆ సంగతి నన్ను చెప్పనిస్తేనా ? ఫలానిచోట దిగబెట్టి వచ్చాననూ అంటే అక్కడి కెందుకెళ్ళావూ అంటావు. అందు కని నే చెప్పదలచుకొన్నరీతిని చెప్పనియ్యి. "

"అల్లా అయితే సరే —" అని దగ్గరలో నున్న పట్టె మంచం వాల్చుకొని పడుకొని — "ఇక మీా ఇష్టం" అన్నది నేనూ ఒక సిగరెట్టు వెలిగించాను.

3

"భీమవరం చేరానా...అక్కడే గొడవ జరిగింది. కిటికీదగ్గిరి కెళ్ళి అందరిలాగే టిక్కెట్టు అడిగితే ఆయన ఇయ్యక, 'అటు తిరిగిరండి లోపలికి' అన్నాడు."

"ఎంచేతా ?"

• " అదే తమాషా. అందరికిమల్లే నాకూ ఒక టిక్కెట్టు తీసిఇస్తే, చెప్పే దేముంది ? సరేలోపలికి వెళ్ళాను. 'కూర్చోండి మాస్టారూ, ఈనలుగురినీ పంపించి మీాతో మాట్లాడతానూ' అన్నాడు. "

" ఇంతేగదా. వాడెవరో దరిద్రుడు మీాదగ్గర చదువుకొని ఉంటాడు. "

"సరిగ్గా అంతే. నాకైతే జ్ఞాపకంలేదు. వాడు అవేల్టప్పనీ పంపించి నాదగ్గరకొచ్చి క్షేమం అడిగి, టీ ఇప్పించి, ఎంతో గౌరవించాడు."

"సరే-మానుగాలే."

"అవునా, ఆపళంగా, బందరుకో టిక్కెట్టు ఇయ్యమంట్రే ఇయ్యడే-"

"ఓహో - ఆరోజుకు...అదే ఆ ప్రూటకు వాళ్ళ యింట్లో భోజనం చెయ్యమని కూర్చున్నాడు కామాలు."

"కాదు, కాదు. 'ఏకాయకీని బందరు వద్దండి మాస్టారూ. కైకలూరుదాకా తీసికోండి. అక్కడినుంచి మళ్లీ ఇంకోటిక్కెట్టు కొనండి. మీకు ఓ పావలా కలిసొస్తుంది' అన్నాడు. 'వద్దు ఓయ్ _ ఈగొడవంతా నేను పడలేను. ఇప్పటికి పడ్డానిచాలురా. బారుటిక్కెట్టు ఇవ్వవయ్యా' అంటే - 'అల్లా నేనెప్పటికీ ఇవ్వ నండీ. రేపు ఎప్పుడైనా కనపడ్డప్పుడు పిన్నిగారు— 'ఏమోయ్, నీకైనా తెలియదా? మాస్టారికి పావలా దండుగ బెట్టించావు' అంటే నేనేమనేది చెప్పండి? అన్నాడు. 'అయితే .. నీకు మాఆవిడకూడా తెలుసన్నమాట' అనేసరికి ఆకుర్రాడు 'సారి! బాగుందండోయి మాస్టారూ. మీరు అంతా మరిచి పోయినారన్నమాట. నేను మీరున్న ఇంట్లో పీధిగదిలో ఉండే వాణ్ణి. మీకు కూరలూ అవీ నేనే తెచ్చేవాణ్ణి. పండగ పండగకూ మీ ఇంట్లోనే భోంచేసేవాణ్ణి. నేను సుందరా న్నండీ మాస్టారూ' అన్నాడు. 'ఓయ్ నువ్వటోయ్' అని

నేను వాడి వీపుమీద చరిచాను — అప్పటికి జ్ఞాపకం వచ్చిన వాడిలాగ, నిజానికి వాడెవరో అప్పటికీ ఇప్పటికీ నాకు జ్ఞాపకం రానేలేదు. అంతటితో వాడు ఊరుకోక 'పిన్నిగారు నాచేత కూరలూ అవీ తెప్పించేటప్పుడు ఒక్క దమ్మిడీ ఎక్కువ ఖర్చుచేస్తే కూకలేస్తుండేవారు. ఒకటండీ మాస్టారూ మీరుచెప్పిన చదువువల్ల నాలుగుడబ్బులు సంపాదించటం నేర్చుకొంటే, వారు చెప్పిన చదువువల్ల నాలుగు రూపాయలు వెనకేసుకోటం నేర్చుకొన్నానండీ' అన్నాడు."

"ఎవరండీ ఆ అబ్బాయీ, అయినా సంవత్సరానికో కుర్రాడు, ఎవరో ఒకరు మనయింట్లో తిరుగుతూఉంటాడాయె. జ్ఞాపకం ఉండదు. అయినా మీకంటే వాడే నయం."

"సరే. టిక్కెట్టు కైకలూరుకే తీసుకోక తప్పింది కాదు. ఆకుర్రాడు నన్ను రైలెక్కించి 'కైకలూరులో బండి చాలా సేపు ఆగుతుందండీ. మీ కేమీ తొందరపడాల్సిన అగత్యం లేదు.' అని చెప్పి వెళ్ళిపోయినాడు. దాని తరువాత......"

"అబ్బబ్బ! ఏదో కథలాగ ఎందుకండీ ఈగొడవంతానూ."

"కొంచెం ఓపిక పట్టు నువ్వూ."

"ఇంతకూ ఆబెడ్డింగు కైకలూరులో ఎక్కడైనా వదలి వచ్చారా?"

"అవును. కైకలూరులో ఒకాయనకు ఇచ్చివచ్చాను."

"ఎందు కిచ్చారు?"

"అదే - ఆప్రశ్నకే నేను సమాధానం చెప్పాలె. తొందర

పడితే ఎల్లాగ? కైకలూరులో దిగి టిక్కెట్టు కొంటానికి వెళ్ళాను. కిటికీదగ్గర జనసమ్మర్దన ఎక్కువగాఉంది. ఎట్లాగో తోసుకెళ్ళి టిక్కెట్టుకొని పరుగెత్తుకొంటూ రైలుదగ్గరకు వచ్చేశాను.”

“రైలు అందలేదు కామాలు.”

“ఊఁ — రైలు అందకేం — చక్కగా అందింది. కాని తరవాత సిగరెట్టు కొనుక్కుందామని మనీపర్సుకోసం జేబులో చెయ్యి పెడుదును గదా...”

“ఊఁ” అన్నది కాంతం హడలిపోయి.

“పర్సు కాస్తా కనపడలేదు.”

“అయ్యో, అయ్యో, పర్సు పారేశారుటండీ? నన్ను తగలెయ్య..... అయ్యయ్యో, మొర్రో వద్దని మొత్తుకొన్నా విన్నారుకారు. ఎంతఉంది అందులో”

“ఇరవైరెండు రూపాయ లున్నయి”

“ఇరవైరెండు రూపాయలూ పోయినైటండీ? మాట్లాడరేమండీ?...నన్ను తగలెయ్య... అల్లా చూస్తారేమండీ... పారేశారు కామాలు. అంతాపోయినట్లేనా......” అంటూ తెల్లపోయింది కాంతం.

ఏంజెప్పేది? తెల్లమొఖంవేసి “పోయింది, అంతా ఊడ్చుకుపోయిం” దన్నాను. “అంతా పోయిందండీ, అంతా పోయిందండీ” అని ఆవిడ కాసేపు విచారపడి, “ఎట్లాపోయిందండీ” అన్నది. “ఆ టిక్కెట్టు తీసుకొనే సందట్లో ఎవరో జేబులో

నుంచి లాగేశారు ”

“ పక్క జేబులో పెట్టారు కామాలు. బనియన్ జేబులో పెట్టుకోకపోయినారుటండీ ”

“ అవునుమరి. అట్లా జరిగింది. ఏంజేసేది ? ఎన్నిసార్లు ప్రయాణం చేశాను కాను ? ఇంతకూ ఆరోజున అల్లాగ దరిద్రం చుట్టుకొన్నది”

“ఎవరు కాజేశారో?”

“ ఎవరు కాజేశారో తెలిస్తే వాడ్ని అక్కడే పాతేద్దును. తెలియలేదు. ”

“ పరుగెత్తేటప్పుడు క్రింద ఏమైనా పడిపోయిందేమో వెదికారూ ? ”

“ పరుపులో ఏమైనా పెట్టి మరచిపోయినానేమోనని పరుపు అంతా ఖంగారుగా వెతుకుతుంటే అక్కడున్నవాళ్ళు నా ఆదుర్దాచూసి ‘ఏమిటండీ’ అని అడిగారు. నేను ఈవిషయం చెప్పాను. ‘ క్రింద ఏమైనా పడిపోయిందేమో వెదకండి. వెళ్ళి పోలీసుకు రిపోర్టు అయినా ఇవ్వండి ’ అంటూ చెప్పారు ”

“ మరివెతుక్కోరుటండీ. నాముఖం - ఇంతమాత్రం తెలియ లేదండీ మీకు ” అన్నది ఆవిడ.

“ వెతకటానికి టైముఏదీ ? అప్పటికప్పుడే రైలు కూసింది. ఇది వెదకటానికి వెడితే రైలు కాస్తా పోతుందని భయం వేసింది. అందుకని ఊరుకొన్నాను. ”

“ అయితే ఇంతకూ పర్సుకోసం వెదకనే లేదన్నమాట. ”

"అహా, ఆపెట్టెలో వాళ్ళంతా 'దిగి వెళ్ళండి, వెతుక్కోండి' అని తొందరపెట్టారు."

"వెదుక్కోరుటండీ."

" అందుకనే - ఎట్లాగ ఈ పసుపుచుట్టకూడా దింపుకుందామా - ఒకవేళ రైలు ఉండదేమో. అని ఆలోచిస్తూ ఉండంగానే, ఒకాయన 'మాస్టారూ, మీబెడ్డింగు నేను చూస్తూ ఉంటాను. మీరు వెళ్ళి వెతుక్కోండి' అన్నాడు. నాకు ఇంకో నిమిషం ఆలోచనకు టైము లేకపోయింది. 'ఇదే నాబెడ్డింగు మీరు జాగ్రత్తచేయండి' అని చెప్పి తొందరగా చూచి మళ్ళీ వద్దామని వెళ్ళాను. అక్కడ ఎవ్వరూ మనుష్యులూ లేరు; పహ్రా లేదు. సరేనని తిరిగి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చేసరికి రైలు కదిలింది. ఎక్కలేకపోయినాను"

"బాగానే ఉంది. అక్కడ దిగబడిపోయినా రన్నమాట."

" అవును-మరి ఏం జేసేది? ఆపళంగా వెళ్ళి స్టేషనుమాస్టరుతో చెపితే ఆయన-'ఇక్కడ జేబుదొంగ లున్నారండీ...... రోజూ ఇల్లాంటి రిపోర్టులు వస్తూనే ఉన్నవి' అన్నాడు."

"ఏం దరిద్రమండీ! పర్సు పర్సుపాళంగా ఎవరో కొట్టేశారు." అని కాంతం తను కనిపెట్టిన విషయం చెప్పింది. నే నేమీ మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ అన్నది కాంతం — "నేను అంత పైకం తీసికెళ్ళవద్దండీ, నా ముఖాన పారేసి వెళ్ళండీ అంటే విన్నారూ? బిళ్లకుడుములాగ ఇరవై రూపాయలూ వాడి ముఖానపెట్టారు. ఎంత తెలివితక్కువండీ!"

నాకు వళ్ళు మండిపోయింది. "నన్ను అనవసరంగా అంటావుగాని, ఇందులో నా తెలివితక్కువ ఏముందమ్మా కాంతం" అన్నాను.

కాంతం ముఖం చిట్లించి, "బారు టిక్కెట్టుకొంటే ఏ అవస్థ లేకపోయేది" అన్నది. అదీ నా తెలివితక్కువ అన్నట్లు.

"పావలాడబ్బులు కలిసొస్తాయి అని గదూ నాగోల !"

"నాబొంద పావలా ఇప్పుడేమైంది !"

"ఇల్లా అవుతుందని నేను అనుకొన్నానా ?" అన్నాను నేను జాలిగా.

కాంతం కూడా నావంక జాలిగా చూసింది. ఆచూపులో 'మీ తప్పు ఇందులో ఏమీ లేదు. పాపం.' అన్నమాటలు ఉన్నవి.

అల్లాగ ఒక క్షణం చూచి సానుభూతితో "ఏదో లెండి. ఇంతకూ బయలుదేరిన గడియ మంచిదికాదు." అని తృప్తి పరచుకొని చివరకు "ఇరవైరూపాయలుగదా-ఏం జేస్తాము. పోతేపోయినై లెండి. ఇబ్బంది పడకుండా వచ్చారా ? ఆరాత్రి ఎక్కడున్నారూ? రావటానికి చేతులో డబ్బుఉన్నదా ఏమైనా-పోయింది పోగా ?" అంటూ నాలుగు ప్రశ్నలూ ఆనుగ్గాగా అడిగింది.

"చేతులో ఆటిక్కెట్టు ఒక్కటే — అది మారిస్తే మళ్ళీ పావలా వచ్చింది."

"అయితే. అవస్థ పడ్డారన్నమాట !"

"అవస్థ అంటే అవస్థా. నే నెప్పుడూ అంత అగచాట్లు పడలేదు."

"అయ్యో? ఆ రాత్రి తిండీ తిప్పలూ లేవు గాబోలు. ఎవరూ స్నేహితులు లేకపోయినారండీ?"

"ఒక త్యాగిస్నేహితుడు ఉన్నాడు."

"వెళ్ళకపోయినారా ఆయనఇంటికి?"

"వెళ్ళాను. ఆయనభార్య కడుపుతో ఉందట. కంటానికి పుట్టింటికి వెళ్ళింది. ఆరోజు ఆదివారం కావటంచేత ఆయన కూడా వెళ్ళాడు. ఇల్లు తాళం పెట్టి ఉంది."

"ఊఁహూఁ."

"అన్నీ అల్లాగ కలిసొచ్చినై."

"చాల్లెండి. ఇక ఊరుకోండి."

"ఊరుకోక ఏం జేసేదిలే!...నోరు నొక్కుకుని మరీ ఊరుకొన్నాను, చేతిలోఉన్న పావలాలో ఒక బేడకు ఏవో అరటి పండ్లూ అవీ కొనుక్కొని తిని ఊరుకొన్నాను. ఇంతకూ ఆ రాత్రి ప్లాటుఫారంలో బెంచిమీద పడుకొన్నాను."

"అయ్యయ్యో! ఎంతఅవస్థపడ్డారండీ. మిమ్మల నెప్పుడూ ఒంటరిగా ప్రయాణం చేయనీయకూడదు. ఇదే చెప్పటం — వింటున్నారా? ఇక్కడినుంచి మీరు ఎక్కడికి వెళ్ళినా నన్ను తీసికెళ్ళండి. మహాబాగుంది మీ అవస్థ...అయితే ఆ పర్సు పోవటం సంగతి నలుగురికీ చెప్పకపోయినారా? మీ కెందుకు చెపుతారూ? ఏం? చెప్పారా?"

" ఎందుకు చెప్పనూ? చెప్పాను "

" ఏమన్నారు ? "

" ముందు నా దేవూర్తైంది నాకేంపని అయిందీ. నా కెంత జీతం అయిందీ తెలుసుకొన్నారు. తెలుసుకొని ' ఏంపనయ్యా నూరురూపాయల జీతగాడివి! పావలాకోసం లోభించి స్టేషను స్టేషనులో దిగి టిక్కెట్టు పుచ్చుకొన్నా అంటావు' అని చీవాట్లు వేసి ' ఎవరు చెప్పారయ్యా నీ కీబుద్ధి!' అని అడిగారు. మా ఆవిడ చెప్పిందని అందామనుకొని మళ్ళీ ఊరుకొన్నాను నవ్విపోతారని. ఏసర్నాడు ప్రొద్దున్నే గుడివాడ కారు ఎక్కి గుడివాడలో ఒక మాస్టరుదగ్గర కావలసిన డబ్బు అప్పు పుచ్చుకొని ఆవళంగా రైలెక్కి వచ్చేశా " అని పూర్తిచేసి మళ్ళీ ఇంకో సిగిరెట్టు వెలిగించాను.

౪

" ఇంతకూ ఆ బెడ్డింగు సంగ తేమైంది? అందులో పది పది హేను రూపాయల శాలువా, పదిరూపాయల బట్టలూ ఉన్నాయి గదా. అదికూడా ఊరేగలేదుగదా" అన్నది కాంతం ఒక్క క్షణం అయినతరువాత.

" నే చెప్పానుగా, ఒకాయన కిచ్చానని. "

" చెప్పారు లెండి. ఆయన ఎవరో, ఏ పేటలో ఉంటాడో మీకు గట్టిగా తెలుసా? "

" అసలు ఆయనది ఏవూరోకూడా తెలియదు చూచిన మొఖం!! "

"నాబొంద, మీరు చూడని ముఖం అటూ ఉందిటండీ. ఆయన ఎవరో, పేరేమిటో తెలుసుకోకుండా బెడ్డింగు ఎల్లా ఇచ్చారండీ?"

"నేను ఇచ్చానా? ఆయన చూస్తూఉంటానన్నాడు. నేను సరేనన్నాను. పేరూ ఊరూ అడగటానికి వ్యవధీ లేదూ, ఇంతకూ నాకు తోచనూలేదూ - చెప్పద్దూ"

"ఎందుకు తోస్తుంది, అమ్మవారు నెత్తినెక్కి తొక్కుతుంటే — అయ్యో! అయ్యో! పాతికరూపాయలూ పాశై పోయినై ఆయె. అమ్మాయికి ఇంకా చీర కొందామను కొంటున్నా. ఇంకేమికొనేది? నేను నెత్తిన నోరుకొట్టుకుని మొత్తుకొన్నా - డబ్బు అంతా తీసికెళ్ళబోకండీ అని. నామాట విన్నారేం?"

"పొరపాటేనే కాంతం - ఇక్కడనుంచి తప్పకుండా వింటాను చూస్తూండు."

"నాబొంద, ఇదివరకెన్నిసార్లు అన్నారు ఇల్లాగ! తీరా సమయమొచ్చేసరికి ఎగిరిపడతారాయె, సరే లెండి. ఏం అనుకొని ఏం లాభం! పోయిన సొమ్ము రాదుగదా — ఆ బెడ్డింగు కూడా ఎక్కడ పారేశొచ్చారో చెప్పండి — ఊరికే దాచక. దాన్నికూడా ఒక ఏడుపు ఏడ్చి ఊరుకొంటాను."

"అప్పుడే తొందరపడవలసిన అవసరం లేదు. పోయిందని గట్టిగా ఇంకా చెప్పలేను. ఆసంగతి గట్టిగా తెలిసినతరువాత ఇద్దరం కలిసి ఆకాస్త్రపనీ చేద్దాము."

"చాల్లెండి. ఊరుకోండి. మీకు చీమకుట్టినట్లయినా లేదు, పైగా వేళాకోళం ఏమిటండీ!! ఆ బెడ్డింగు సంగతి ఏమైనా కనుక్కోండి."

"మన మేము కనుక్కోగల్దుం? ఆయన ఎవరో నాకు తెలియనాయె. అయితేఒకటి – ఆయన చాలా పెద్ద మనిషి లాగు కనుపించాడు. తప్పక పంపుతాడు. వస్తుంది. నా మాట నమ్ము,"

"మీరు చెప్పిందల్లా నమ్మబట్టే ఈ స్థితికి వచ్చింది సంసారం –" అని కాంతం ఈసడింపుగా మాట్లాడి లేచిపోయింది. అవతల నుంచి మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. "ఖద్దరు బట్టలు ఇన్ని వద్దండీ అంటే, అది వెయ్యి ఇదివెయ్యి అని వేధించారు. ఇప్పుడు మళ్ళీ కొనగలమా? ఈ ధరలలో ఎంత లేదన్నా యిరవై రూపాయల సొమ్ము!...ఆ శాలువ మటుకు శాలువ కొన్నప్పుడే పదిహేనురూపాయలు. అంతా యాభై రూపాయల సొమ్ము. తగలేసి వచ్చారు."

"ఆయాభై న్నీ – ఆ వొక పాతిక - మరిచి పోయినావు."

"నాబొంద! పైగా జ్ఞాపకం చేస్తారు కూడా. డెభ్భై అయిదు రుపాయలు సొమ్ము పోయిందని ఏమన్నా – ఏం మనిషబ్బా! ..ఆపడు కాపడు పైపడ్డకొద్దీ ఎవరికైనా కాస్త జాగ్రత్త తెలుస్తుంది – నూరురూపాయల సొమ్ము! ఊహూ" అంటూ నిట్టూర్పులు విడుస్తూ కాంతం వంట ఇంట్లోకి వెళ్ళి పోయింది.

నేను ఒంటరిగా కూర్చుని ఆలోచించాను, ఆపెద్దమనిషి ఎవరై ఉంటాడా అని. సినిమాకథ నడుపుతూ పూర్వవృత్తాంతాన్ని దర్శకుడు చూపేరీతిగా జరిగిన ప్రయాణపు కథఅంతా ఒకసారి కళ్లముందుకు తెచ్చుకున్నాను. ఆయన నాకు ప్రథమంలో నిడదవోలు స్టేషనులో కనిపించాడు—ఎల్లాంటి మనిషీ? చామనచాయ— వెడల్పైన నుదురు— బట్టతల— ఆయనను మళ్ళీ గుర్తించటానికి ఇవన్నీ సాయపడతైకదా అని సంతోషించి మరిచిపోకుండా ఉంటానికి కాయితంమీద వ్రాసుకొన్నాను. ఆయనను గురించి నాకు ఎటువంటి అభిప్రాయం కలిగిందీ అని రెండో ప్రశ్న వేసుకున్నాను. నాకళ్లముందు ఆయన పర్ ఫెక్ట్ జెంటిల్ మెన్‌లాగ కనుపించాడు. నామనస్సును ఎన్నిసార్లు గుచ్చిగుచ్చి అడిగినా అదే సమాధానం వచ్చింది. దాంతో నాకు మరీ ధైర్యం వచ్చింది. పరుపుచుట్ట తప్పక వస్తుందని. మూడో ప్రశ్న—ఆయన ఎవరై ఉంటాడు? ఈప్రశ్నకు సరియైన సమాధానం రాలేదు. మొదట నాకు ఆయన నావిద్యార్థులలో ఒకడై ఉంటాడని తోచింది. విద్యార్థి అని ఎందు కనుకున్నానూ అంటే — ఆ తరువాత నన్ను మాష్టారూ అని పిలిచాడు కాబట్టి. అయితే దానిమీద రెండు సందేహాలు బయలుదేరినై. మాష్టారూ అని పిలిచినంత మాత్రన నావిద్యార్థి అనుకుంటానికి వీల్లేదు. ఇప్పుడు మాష్టారూ అని ప్రతీవాడ్ని పిలుస్తారు. రెండోది - ఆయన నా విద్యార్థి అయితే నాకు నమస్కారం పెట్టడా అని కొందరు

విద్యార్థులు నమస్కారం పెట్టకుండా పోవటం కద్దుగాని అది ఉన్న ఊళ్ళో సంగతి. ఇన్నాళ్ళబట్టీ చూస్తున్నాను, పొరుగూరులో నావిద్యార్థి కనపడితే నమస్కారం పెట్టక పోయింది లేదు. చివరకు నాకు ఆయన నావిద్యార్థి కాదనీ, ఏదో ఆఫీసులో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగి అనీ తోచింది. చివ్వరకు వచ్చింది ఆయనది ఏవ్వూరై ఉంటుందీ అన్నప్రశ్న. బెజవాడ, తెనాలి, గుంటూరు ఈ మూడుఊళ్ళల్లోనూ నన్ను బాగా ఎరిగున్న వాళ్ళు చాలామంది ఉన్నారు. కాబట్టి ఈ మూడుగ్రామాల లోను ఎక్కడో ఒకచోట ఆయనను కలుసుకోవచ్చునూ అని తోచింది. చాలా సంతోషం కలిగింది. పొరుగూరైతే, నేను ఈవూళ్ళో ఉన్నా ననీ, ఫలానివీధిలో ఉన్నాననీ తెలియకపోవచ్చు. ఆపెద్దమనిషికి ఏ దురుద్దేశం లేకపోయినా, యిాభోగట్టా తెలియక పంపలేకపోవచ్చు. కాబట్టి ఈసంగతీ, నా అడ్రెసూా ఒక చిన్న ప్రకటనరూపంగా పత్రికలో వేయిస్తే తప్పకుండా లాభిస్తుందని నిశ్చయించుకొని చటుక్కున లేచి వెళ్ళి, కాంతంతో చెప్పాను. ఆవిడ "ఊరకే వేస్తారా, ఏమైనా డబ్బు ఇవ్వాలా?" అంది. సుమారు ఓ అయిదారు రూపాయలు కర్చు అని చెప్పాను. ఆవిడ "చాల్లెండి. పైగా అదో దండగ ఎందుకు? ఇయ్యదలుచుకొన్నవాడు ఫల్లాగో కనుక్కొని ఇస్తాడు" అంది.

"ఏగుంటూరారో అనుకో ఆయనది. ఆయన గుంటూరు నుంచి పనివేళా ఈపరుపు తీసుకొని నాలుగురూపాయలు కర్చు

చేసుకొని బందరువచ్చి ఆ పరుసు నా కిచ్చి వెడతాడా ?" అన్నాను.

"మీదంతా వెర్రిగోల. ఇక్కడికి రావాలా అండీ, మీకు ఉత్తరం వ్రాయకూడదూ ? మీఅడ్రసు అసలు ఆయనకు తెలిసే ఉంటుంది. అంతగా తెలియకపోతే ఏ వెర్రివెధవను అడిగినా చెబుతాడు" అన్నది.

"వెర్రి వెధవలు గుంటూరులో ఉన్నారంటావా ?"

"ఆ. అన్ని ఊళ్లల్లోనూ ఉంటారు !"

"సరే. అయితే ప్రకటన చేయవద్దంటావు ?"

"వద్దు, ఏమీ వద్దు, ఊరుకోండి. ఇప్పటికి రెండు రోజులైందిగదా. ఇంకా రెండు రోజులు చూద్దాము. వస్తుందా, సరేసరి. రాదూ, పర్సు పోయినట్లే ఇదీ పోయిం దను కొంటాను." అని ఆవిడకు తోచిన హితవు చెప్పింది. చెప్పి "మీదో గోల. పరుపుచుట్ట వస్తుందన్నమాట నట్టిభ్రమ." అని తేల్చి చెప్పేసింది చచ్చులేకుండా.

"నాకుమటుకు పరుపుచుట్ట వస్తుందని ఘట్టి నమ్మకం" అన్నాను. చూద్దాంగా అని ఊరుకొంది కాంతం.

ఆతరువాత నేను బట్టలు వేసుకొని బజారు కెళ్లాను కాఫీ త్రాగటానికి. వీథిలో నడుస్తున్నా, కాఫీహోటల్లో కాఫీ త్రాగుతున్నా నాకళ్ళు నాలుగువైపులాతిరుగుతున్నై, ఆ పెద్దమనిషి ఎవ్వరైనా కనిపిస్తారేమో... కళ్లు పీకి పోయే ట్లు చూచినా ఒక ఇట్టేపలా కనపడలేదు. కుండుచుట్టూ

తిరిగాను మున్నూర్రు. ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఒక్క బట్టతల మనిషి కనిపిస్తే బాగుండు ననిపించింది.

ఇంతలో ప్రొద్దుగ్రుంకింది. ఇక లాభంలేదని ఇంటి కెళ్లాను... ఆరాత్రి రాత్రెల్లా కాంతం కాసేపు యాభై రూపాయలసొమ్ము పోయిందనీ, కాసేపు వంద రూపాయల సొమ్ము పోయిందనీ గోలపెడుతూనే ఉంది.

తెల్లవారింది. పిల్లలంతా లేచారు. కాంతం కాఫీ కాస్తున్నది. ఆమెముఖంలో వెదికిచూచినా సంతోష రేఖలు లేవు. ఇంతలో వాకిట్లో ఆడుకొంటున్న పిల్లలు గొల్లున కేకేశారు పెంకులు లేచిపోయేటట్లు. ఏమిటా అని హడలిపోయి కాంతం ఒక్క గంతేసింది వీథిగుమ్మంలోకి. నేనూ వెనకాలే పరుగెత్తాను. ఏముంది? పరుపుచుట్ట ఒకటి పడేసుంది అక్కడ. ఉప్పరి "బాబూ, కూలి ఆరే ఇచ్చారండి. ఇదిగోనండి చీటీ" అని ఇచ్చింది. పరుపుచుట్టనాదే! ఆచీటీలో ఏమీలేదు. నా పేరు, వీథిపేరూ ఉంది – అంతే.

"ఎవరిచ్చారే ఇది" అని అడిగాను నేను. "ఆయన ఎవరో నే నెరగనండి. ఈపరుపుచుట్ట కార్లకాడ నాకిచ్చి మీఇంటి కాడ ఇయ్యమన్నారండి. ఆచీటీ ప్రకారం మీఇల్లు కనుక్కున్నానండి." అని అది వెళ్ళిపోతుంటే – "ఆయన ఎట్లా ఉంటాడే ఉప్పరీ? ఆయనకు బట్టతల ఉందా" అని అడిగాను. "నాకు తెల్దండీ" అని కేకేసి అది గబగబ వెళ్లిపోయింది.

మేము మొదట కాసేపు తెల్లపోయి, తేరుకుని సంతో

షించాము. నిజంగా పోయిన వస్తువ దొరికినప్పుడు ఉన్న ఆనందం మహాగొప్పది. "నే జెప్పలేదూ కాంతం, ఎక్కడికీ పోదు - వస్తుందనీ" అన్నాను నేను గర్వంగా. "ఎవరో ఆయన పెద్దమనిషే." అని మెచ్చుకొంది కాంతం. "ఇంతకూ ఆయన ఎవరైనదీ తెలీయలేదుగదా" అన్నాను. "ఏదో తమాషాగానే ఉంది. ఈ కాలంలో యాభై రూపాయల సొమ్ము దొరికితే వద్దని ఇచ్చేసేవాడు ఉన్నాడండీ. పెద్దమనిషి. అయితేమటుకు నాకు మాత్రము నమ్మకం కలగటం లేదండీ" అని అని, ఏదో మనస్సుకు హఠాత్తుగా తట్టినదానిలాగ ఉలిక్కిపడి - "నన్ను తమాషాచేయటానికి ఏదైనా నాటకం ఆడారా" అన్నది.

"ఛా, ఏం నాటకం?"

"ఏముందీ - యిది ఈవూళ్లోనే ఎవరింటిలోనో పెట్టి రెండు రోజులైనాక పంపమనిచెప్పి ఉండకూడదూ."

"ఛాఛా, ఎందుకూ అల్లా చెయ్యటం? అల్లాచేస్తేనాకేం ఒరుగుతుందీ?"

"ఊఁ, న న్నేడిపించడానికీ."

"ఎబ్బే... నేనుమటుకు లోపల ఎంత ఇదౌతున్నాను. ఇంతసొమ్ము పోయిందే అని - పైకి అల్లా ఉన్నానుగాని."

"కాదులెండి. మీారు మొట్టమొదటినుంచి చెప్తూనే ఉన్నారూ - బెడ్డింగు వస్తుంది. బెడ్డింగు వస్తుందీ అని. ఏమిటా ఇల్లా అంటారూ అని నేను సందేహిస్తూనేఉన్నా. దొంగనాటకం ఆడారన్నమాట" అన్నది.

"ఇదేంమాట కాంతం, నన్ను అల్లాగ అన్యాయంగా అంటావు. ఛీ! అల్లాగ ఎప్పటికీ చెయ్యలేదు. ఆయనకు నేను ఫలానా అని తెలిసిఉంటుంది. పంపాడు" అని సిన్సియర్ గా చెప్పాను. కాంతం నమ్మీనమ్మని స్థితిలో ఉంది.

ఇంతలో చిన్నపిల్ల బెడ్డింగు విప్పుతున్నది. విప్పి ఆబట్టలన్నీ అటూ యిటూ పడేస్తుందని "అమ్మా, ఇప్పుడు అది విప్పక ఆనెళ్ళ చూద్దాం" అన్నాను.

"విప్పనివ్వండి. బట్టలన్నీ ఉన్నయ్యోమో చూద్దాము" అన్నది ఆమె. అందులో ఏమైనా తినే వస్తువ ఉందేమోనని వాళ్లు చూస్తున్నారు. అమ్మకూడా విప్పమనటం మూలాన వాళ్లునలుగురూ చేరి, "వద్దే తల్లీ, ఇప్పుడెందుకే" అంటూనే ఉన్నా వినక తాళ్లూ అవీ దేనికవి ఊడదీశేశారు. అందులో ఒకమిఠాయిపొట్లం ఉంటే చిన్నపిల్లలిద్దరూ డేగల్లాగ తన్నుకుపోయారు. ఈపొట్లం ఎక్కడిదా, నేనటువంటి దేమీ పెట్ట లేదే అని ఆలోచిస్తున్నాను. మరచిపోయి పెట్టటానికైనా వీలులేదు. ఎందుకంటే నేనసలు ఎక్కడా కొన్నపాపాన పోలేదు.

ఇంతలో చిన్నమ్మాయి, "యిదెక్కడిది నాన్నా? అక్కయ్యకు కొన్నావా" అంటూ ఒక చీర పైకి ఎత్తింది. "పట్టు రెవిక యిదిగోనే అమ్మా" అని పాప రెవికను పరుపుచుట్టలో నుంచి పైకి లాగింది.

నేను ఏమి టీ విచిత్రం అంటూ తెల్లపోయి చూస్తున్నాను.

ఆవిడ ముఖం ఎందుచేతనో కందగడ్డ అయిపోతున్నది. "మిగతా బట్టలు చూపు" అన్నది చిన్నదాంతో. అది ఒక్కొక్కటే ఎత్తి చూసింది. అన్నీ నాబట్టలే! అన్నీ ఉన్నాయి!

కాంతం ఏమనుమానపడ్డదో ఏమో మరి నిప్పులు గ్రక్కుతూ తోకత్రొక్కిన పాములాగ చివ్వున లేచి "ఏమిటండీ? — చీర ఎవరిదండీ? ఎట్లా వచ్చింది ఇది మీపరుపుచుట్టలోకి? మాట్లాడరేం?" అంటూ చురచురా చూసింది. నేను ఏమీ చెప్పలేక కళ్లు అప్పగించి ఊరుకొన్నాను.

కాంతం కత్తులూ, కటారులూ చూపుల్లో విసరుతూ "ఇంత నాటకం ఆడతారుటండీ-నన్ను పిచ్చిదాన్ని చేసి!" అని కొర కొర చూచింది.

"ఇదేమిటో చిత్రంగానే ఉంది" అన్నాను నేను.

"చిత్రంగా ఉండదూ! ఎట్లా వచ్చింది ఇది మీబెడ్డింగులోకి?" అని అడిగింది ఆవిడగారు.

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను" అన్నాను.

"ఆలోచిస్తారు! ఆలోచించరూ మరి! నంగనాచిలాగ చూడబోకండి. ఏమిటో అసలుసంగతి చెప్పండి" అన్నది. నేనేమీ చెప్పలేకపోయినాను. కాంతం నన్ను అనుమానిస్తున్నదని నేను గ్రహించాను. కాని ఏమి చెప్పినా నమ్మించలేను. అందుకని "రామ, రామ! నేనేమీ ఎరగను" అని ఇంత అపనింద పైబడ్డందుకు సిగ్గుపడి దిగులుతో లోపలికి వెళ్ళిపోయి పరుపుమీద బొక్కబోర్లా పడుకొన్నాను. రెండు

నిమిషాలైందో లేదో ఎవరో వీధిగుమ్మంలోకి వచ్చినట్లు చప్పుడైంది. "మాస్టరుగారుఉన్నారాండి" అన్నారు ఎవరో. "ఆ, ఉన్నా" రన్నది కాంతం. "మరేమీ లేదండీ. యిదిగో యిక్కడే ఉందే ఈపరుపుచుట్ట! నాకు కైకలూరుస్టేషనులో మాస్టారు ఈపరుపుచుట్ట యిచ్చి ఆయన దిగబడిపోయినారు. నేను గుడివాడలో దిగానులెండి. దిగి మా అమ్మాయిగారింట్లో రెండురోజులుండి యివ్వాళే అమ్మాయిని వెంటబెట్టుకొని వచ్చాను కారుమీద. ఈ పరుపుచుట్ట నాదే అనుకొని యిందులో చీర ఒకటి పెట్టిందట మా అమ్మాయి. యిప్పుడే చెప్పింది. తీసుకెడదా మని వచ్చానండి" అన్నాడు ఆవచ్చిన పెద్దమనిషి.

"ఇదుగోనండి మీచీర. ఎక్కడిదా అని నేనూ చూస్తున్నాను. ఇవ్వావే అమ్మాయి" అని కాంతం అనటం వినిపించింది. "నాన్నను పిలు అమ్మా" అని కూడా అన్నది. అమ్మాయి వచ్చి నన్ను పిలిచింది. నేను వెళ్లి ఆయన్ను గుర్తించి పరుపు చుట్ట జాగ్రత్తగా పంపినందుకు నమస్కరించాను. ఆయన "మాస్టారూ, క్షమించాలండీ. పాపం ఈ రెండు రోజులూ మీరు పరుపుచుట్టకోసం ఆదుర్దా పడిఉండాలె!" అన్నాడు. నేను "ఏమీ ఆదుర్దాపడలేదండి. ఎక్కడికి పోతుంది" అన్నాను. "గుడివాడలో మాఅమ్మాయిగారింటి కెళ్లాను. అక్కడ రెండు రోజు లుండాల్సి వచ్చింది" అంటూ మళ్లీ నాకు ఆకథ అంతా చెప్పి సెలవు పుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు.

నన్ను కాంతం అనవసరంగా అనుమానించినందుకు నాకు వళ్లు మండిపోతున్నది. అందుచేత నేను ఆమెవైపు అన్నా చూడకుండా గబగబా వెళ్లిపోయి మళ్లీ ప్రక్కమీద పడు కొన్నాను. పదినిమిషాలు గడిచింది. గాజుల చప్పుడైంది. నేను గిరుక్కున అటుతిరిగాను. ఆవిడ వచ్చి ప్రేమ వుట్టిపడే కంఠంతో "కాఫీ యిస్తాను రండి" అంది. నేను మాట్లాడలేదు. ఆమె వంకైనా చూడలేదు. ఆమె నాబుజాలు పట్టుకొని తిప్ప టానికి ప్రయత్నిస్తూ "రండీ! పిల్లలుకూడా కాఫీ త్రాగకుండా కూర్చున్నారు మీకోసం" అన్నది. "నన్ను అన్యాయంగా అనుమానించావుగా నీవు" అన్నాను నేను రుద్ధకంఠంతో. అని పసిపిల్లవాడిలాగ ముసుగుకొని పడుకొన్నాను. నాచెక్కిళ్లు నొక్కుతూ "మనస్సు పాపిష్ఠిదండి. ఆడదాని మనస్సు వట్ఠి పాపిష్ఠిది. ఏమిటో వెధవ ఆడపుటక!" అంటూ కాఫీ కప్పు నాకు అందించింది మాకాంతం.

మా చిట్టితల్లి

మా విజయకు ఆరేండ్లు వెళ్ళినాయి. మా అమ్మాయి అని అనటంకాదు గాని అది చక్కనిపిల్ల. కోటేరుపోసినట్లు ముక్కూ, చెంపకు చారెడేసి కళ్ళూ, నీటి బుడగల్లాంటి బుగ్గలూ, అదీ, జాతిబొమ్మలాగుంటుంది! దాని తరువాత పిల్లలు లేకపోవటంమూలాన అది ఆడింది ఆటా, పాడింది పాటా మాఇంట్లో. ఒకవిధంగా దానికి అందరమూ దడుస్తూ